



ЛІТЕРАТУРА:

1. Коняшина Г.Б. Факторы угрозы национальной экономической безопасности Российской Федерации в условиях глобализации / Г.Б. Коняшина // Социальная экология. Экология человека. – 2005. – № 3(6). – С. 39–43.
2. Смирнова Л.Н. Снижение угроз экономической безопасности государства с помощью системы финансово-бюджетного контроля / Л.Н. Смирнова // Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России. – 2009. – №1(41). – С. 104–111.
3. Мухин И.В. Экономическая безопасность современной России: угрозы и перспективы обеспечения / И.В. Мухин // Экономика и управление. Экономические науки. – 2012. – № 1(86). – С. 188–191.
4. Львович И.Я. Факторы угрозы экономической безопасности государства / [И.Я. Львович, А.А. Воронов, Ю.П. Преображенский] // Информация и безопасность. – 2006. – № 1. – С. 36–39.
5. Самушенок Т.В. Современные угрозы экономической

безопасности России / Т.В. Самушенок // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. Серия «Общественные и гуманитарные науки». – 2008. – № 73(1). – С. 405–408.

6. Курмасва В.Н. Реальные и потенциальные угрозы экономической безопасности России в XXI веке / В.Н. Курмасва [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rae.ru/forum2012/21/659>.

7. Коржов Г.В. Экономическая безопасность России: внешние связи / Г.В. Коржов. – М. : «Информдинамика», 1996. – С. 60

8. Економічна безпека : [навч. посіб.] / Під заг. ред. З.С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.

9. Балабанова Г.Г. Глобальные экономические проблемы современности : [учеб. пособ.] / [Г.Г. Балабанова, Л.Г. Галкин, Т.А. Давыденко, Л.И. Журавлева]. – Белгород : Изд-во БГТУ им. В.Г. Шухова, 2005. – 106 с.

10. Григорова-Беренда Л.І. Зовнішньоекономічна безпека: сутність та загрози / Л.І. Григорова-Беренда // Проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 39–46.

УДК 347.77/78(5.04):004.4

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Єфремова К.В., к. ю. н., в. о. вченого секретаря,
асистент кафедри господарського права
Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого

У статті досліджено правову природу програмного забезпечення, висвітлено позитивні і негативні сторони захисту комп'ютерних програм як об'єктів авторського права. Особлива увага приділена захисту не лише форми – тексту (коду) програми, а й суті, функціям, які вона виконує, шляхом реєстрації комп'ютерних програм як торгових марок і патентування алгоритму програми як процесу.

Ключові слова: об'єкти інноваційних відносин, об'єкти права інтелектуальної власності, комп'ютерна програма, авторські права на комп'ютерні програми.

В статье рассмотрена правовая природа программного обеспечения, освещены положительные и отрицательные стороны защиты компьютерных программ как объектов авторского права. Особое внимание уделено защите не только формы – текста (кода) программы, но и сущности, функциям, которые она выполняет, путем регистрации компьютерных программ как торговых марок и патентование алгоритма программы как процесса.

Ключевые слова: объекты инновационных отношений, объекты права интеллектуальной собственности, компьютерная программа, авторские права на компьютерную программу.

Yefremova K.V. LEGAL SUPPORT OF PROTECTION OF COMPUTER PROGRAMS

Legal nature of the software, highlight the positive and negative aspects of protection of computer programs as objects of copyright. Special attention is paid to protect not only forms – text (code) program, but essentially functions as it does, by recording computer programs, like trademarks and patent applications as the algorithm process.

Key words: objects innovative relationships, objects of intellectual property law, computer program copyright to a computer program.

Постановка проблеми. Останнє десятиріччя характеризується різким підвищенням інтенсивності інноваційних процесів у світі, перетворенням технологічних інновацій на головний чинник економічного зростання й соціального розвитку. Інноваційні процеси в економіці й суспільстві тісно переплетені з функціонуванням інституту інтелектуальної власності. Значна частина інновацій є практичним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені й придбані суб'єктом господарювання. Багато нововведень базується на охороноздатних результатах інтелектуальної діяльності, що модифікуються в утилітарних цілях.

В інформаційному суспільстві головним інструментом у діяльності широкого кола спеціалістів розумової праці є комп'ютери, а головним елементом у процесі успішної співпраці людини і комп'ютера є програмне забезпечення, яке дозволяє оперативню обробляти інформацію та обмінюватися нею. За умов активної комп'ютеризації та інформатизації суспільства розвиток комп'ютерних технологій та програмного забезпечення, безумовно, повинен бути одним з основних напрямків інноваційної діяльності.

Але потреба чіткого документального оформлення інноваційних об'єктів для їх використання, необхідність забезпечення надій-

ного захисту сутності нових рішень з метою збереження конкурентних переваг та надання інвестиційної привабливості проектам з їхнього впровадження зумовлює постановку питання про введення для комп'ютерних програм окремого порядку правової охорони в цілому як їх змісту, так і форми.

Ступінь розробленості проблеми. Важливе значення для цього дослідження мали роботи авторів, які працюють у галузі правового забезпечення інноваційного розвитку та, зокрема, в галузі охорони прав на комп'ютерні програми, таких як А.І. Абдуллін, Ю.Є. Атаманова, В.І. Березанська, Є.П. Гаврилов, А.Б. Гельб, В.С. Дмитришин, В.І. Жуков, І.Е. Маміофа, Ю.І. Плотніков, П.С. Попов, М.І. Яценко та ін.

Мета статті – визнання правової природи комп'ютерних програм та виявлення критеріїв, за якими ці програми відносяться саме до об'єктів авторського права; на підставі зазначених вище аспектів обігу комп'ютерних програм надати рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства та приведення його до відповідності з вимогами сьогодення і потреб учасників ринку програмного забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Питання захисту об'єктів авторського права ґрунтовно опрацьовані в юридичній науці, проте саме питання визначення правової природи комп'ютерних програм і виникнення авторських прав на них, їх передання досліджені недостатньо. Це пов'язано, з одного боку, з відносною новизною самого об'єкта, а з другого – з тим, що нормотворча діяльність і теоретичні дослідження не встигають за швидким виникненням та розвитком принципово нових відносин.

На думку Ю.Є. Атаманової, покладання на інновації інтелектуально-інформаційної, техніко-технологічної, інвестиційної та конкурентної функцій зумовлює висування до об'єктів інтелектуальної власності, потенційно здатних бути реалізованими як інновації, певних вимог, які визначають властивості останніх, необхідні для досягнення поставлених цілей. Такими вимогами до результатів інтелектуальної власності, які відповідають властивостям інновацій, на її погляд, є:

- а) наявність новизни;
- б) суттєве підвищення якісних характеристик товару;
- в) промислова придатність;
- г) економічна доцільність реалізації інновацій;
- г) формальна визначеність та документальна оформленість результатів досліджень чи інноваційних об'єктів;
- д) наявність у складі інновацій об'єктів інтелектуальної власності, виключні права на які підтверджуються правовстановлюючими документами [1, с. 273].

До інновацій входять і комп'ютерні програми, якщо їхній рівень відповідає критерію новизни (локальної чи абсолютної) з формальною фіксацією сутності, а промислове впровадження може виступати головним призначенням розробки, причому економічно виправданим і доцільним. Але виключні права

на комп'ютерну програму не можна вважати достатньою мірою захищеними у зв'язку з відсутністю обов'язкової державної реєстрації прав на неї та правоохоронних документів, які визначаються та підтримуються державою з можливістю застосування заходів державного примусу щодо порушників виключних прав, які з них випливають [1, с. 274].

У цьому аспекті визначення сутності комп'ютерних програм настановується на дискусійне питання щодо віднесення їх до об'єктів авторського права чи об'єктів промислової власності.

Законодавство, яке визначає права на інтелектуальну власність (у тому числі і на комп'ютерні програми), базується на праві кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які, будучи благом не матеріальним, зберігаються за його творцями і можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ними (окрім випадків, визначених законодавством).

Відповідно до положень Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, до якої Україна приєдналася і з 25 жовтня 1995 р. стала її членом, а також згідно з п. 4 ст. 433 Цивільного кодексу України та п. 5 ст. 15 Закону України «Про авторське право та суміжні права» – комп'ютерні програми охороняються як літературні твори. Хоча в США, наприклад, на комп'ютерні програми видають патенти.

Україна багато в чому увібрала у своє законодавство норми права колишнього СРСР. Формальною перешкодою на шляху охорони комп'ютерних програм нормами патентного права стало Роз'яснення № 4 Держкомітету у справах винаходів і відкриттів від 13 листопада 1975 р. «Про визнання винаходами об'єктів обчислювальної техніки, які характеризуються математичним забезпеченням ЕОМ», яким передбачалося, що «не приймаються до розгляду заявки на видачу авторського свідоцтва і патенту на винахід, якщо об'єкт, що заявляється, представляє собою математичне рішення задачі, зокрема, алгоритми, програму для ЕОМ».

Нерозповсюдження норм патентного права на комп'ютерні програми (у термінології 70-х років – програми для ЕОМ) і сьогодні мотивується тим, що патентна охорона стосовно програмної продукції має свої істотні складності й недоліки. Процес патентування є тривалим і дорогим, у той час як жорстким критеріям патентоспроможності може відповідати лише незначна частина комп'ютерної програми. Для проходження експертизи в патентному відомстві потрібна ретельна підготовка заявочної документації. З моменту подання документації до видачі патенту в середньому проходить два-три роки. Тільки після позитивного рішення кваліфікаційної експертизи заявці на патент надається охорона відповідно до патенту.

Згідно із законодавством України комп'ютерна програма – набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи в будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'юте-



ром, які приводять його в дію для досягнення певної мети або результату. За правовим режимом комп'ютерні програми належать до літературних творів. Правова охорона поширюється на всі види комп'ютерних програм, у тому числі на операційні системи і програмні комплекси, що можуть бути виражені будь-якою мовою і в будь-якій формі, включаючи вихідний текст і об'єктний код. До об'єктів авторського права не належать ідеї та принципи, які лежать в основі програм, ідеї і принципи організації інтерфейсу й алгоритму, мови програмування.

Іншими словами, авторським правом захищається текст (код) програми, а не функції, які вона виконує, охороняється лише форма вираження. Це означає, що при захисті комп'ютерної програми має значення код, а не ідея, концепція, принципи. Авторським правом охороняються як оприлюднені програми, так і неоприлюднені.

Авторське право поширюється як на цілу програму, так і на її частину, якщо вона може використовуватися самостійно, наприклад, модуль, бібліотека.

Перевага використання механізмів авторського права зумовлюється також і тим, що в умовах бурхливого розвитку сфери програмного забезпечення більш привабливим є той механізм охорони, що не потребує виконання значних формальностей і часу на експертизу. Охорона авторським правом є найбільш сприятливою формою захисту комп'ютерних програм. Забезпечити охорону з використанням механізмів авторського права можна відносно швидко, легко й недорого. Сам факт їх створення в об'єктивній формі є підставою виникнення авторського права на дані об'єкти. Термін дії авторського права значний і, як правило, перевищує економічний і технічний термін використання програмного забезпечення. Авторське право захищає саму програму у формі вихідного тексту або об'єктного коду, а зміст (як ідея, процес, запис) – авторським правом не охороняється. Отже, охороняється авторське вираження ідеї в конкретній матеріальній формі.

У цьому досить зручні демократичні принципи авторського права, що не потребують перевіркою процедури й практично не встановлюють формальностей. Для захисту авторських прав на комп'ютерну програму за межами України потрібна лише охороноздатність твору за національним законодавством країни-учасниці, якоїсь додаткової процедури одержання охорони шляхом, наприклад, подання заявки й одержання охоронного документа в будь-якій країні, де шукається захист, як це передбачено Паризькою конвенцією про охорону промислової власності, міжнародні конвенції щодо авторських прав не знають. Це також є перевагою авторсько-правової охорони програм, використання яких здійснюється в міжнародному масштабі [2, с. 10]. У багатьох країнах, де розглядалося питання про придатність авторського права до охорони комп'ютерних програм, було отримано аналогічний висновок про те, що комп'ютерні програми потребують охорони зазначеного продукту в тому вигляді, в якому він пропону-

ється на товарному ринку, тобто предметом охорони авторського права є закінчений продукт. Вимогою охороноздатності програм за законодавством ряду країн, як і стосовно всіх інших видів твору, є наявність матеріальної форми вираження. У міжнародних актах також передбачено, що комп'ютерна програма підлягає охороні, якщо вона є оригінальною в тому розумінні, що є результатом власної інтелектуальної діяльності її автора. Нікі інші критерії не повинні застосовуватися для визначення її охороноздатності, тому законодавство більшості країн зробило вибір на користь авторського права.

Остаточне міжнародне законодавче закріплення за комп'ютерними програмами режиму об'єкта авторського права відбулося в 1991 р., згідно з Директивою Європейського Союзу «Про правову охорону комп'ютерних програм». Відповідно до Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності СОТ 1995 р., «комп'ютерні програми у вихідному або об'єктному коді охороняються подібно до охорони, що надається літературним творам за Бернською конвенцією». Практично таку ж міжнародну норму закріпив Договір ВОІВ щодо авторського права, відповідно до якого «комп'ютерні програми охороняються як літературні твори в розумінні ст. 2 Бернської конвенції».

У країнах СНД, у тому числі й в Україні, підтверджене міжнародне трактування комп'ютерних програм як літературних творів. Відповідно до нього, комп'ютерні програми охороняються як літературні твори, і така охорона поширюється на всі види програм, у тому числі на прикладні програми й операційні системи, виражені будь-якою мовою і в будь-якій формі, включаючи вихідний текст й об'єктний код.

Єдиною формою надання дозволу на використання об'єкту інтелектуальної власності (у тому числі комп'ютерної програми), згідно із законодавством України, є авторський договір (або ліцензійний договір), що має бути укладений сторонами в письмовій формі. Пункт 2 ст. 1107 ЦК України, що регламентує види договорів про розпорядження правами інтелектуальної власності (до яких належать і ліцензії на використання комп'ютерних програм), встановлює, що у разі недотримання письмової форми такого договору, він є «нікчемним» (тобто нечинним в силу закону, без потреби судового визнання його таким).

Більшість примірників комп'ютерних програм розповсюджується разом із «обгортковою» ліцензією, яка не передбачена законодавством України. Виникає питання: якщо чинним законодавством передбачено, що передача (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права та передача права на використання твору здійснюється на основі договорів, що мають вчинятись у письмовій формі, то чи можна сприймати «обгорткову» ліцензію як договір? Згідно із ст. 207 ЦК України правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами). А ідентифікувати особу, яка поставила «прапорець» або натиснула кнопку «ОК», неможливо.

У Листі Міністерства освіти і науки України спільно з Державним департаментом інтелектуальної власності «Щодо дотримання авторських прав на комп'ютерні програми» від 16 травня 2005 р. № 16-09/2127 зазначено, що умови «обгорткової» ліцензії регулюються ст. 634 ЦК про договір приєднання [3]. Відповідно до цієї статті, договір, умови якого встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, може бути укладено лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору «в цілому», без зміни його окремих положень. Тому натискання кнопки «ОК» під текстом ліцензії (або виконання інших дій, що засвідчують згоду користувача з умовами ліцензії) фактично свідчить про приєднання користувача до ліцензійної угоди. Але це не вирішує проблеми з ідентифікацією особи-користувача.

У той же час необхідно відзначити, що, незважаючи на те що авторське право і спеціальне законодавство забезпечують основний обсяг охорони комп'ютерних програм, у деяких випадках цього недостатньо. Тому існує можливість захисту комп'ютерних програм шляхом використання засобів патентної охорони, хоча при одержанні патентів на винаходи, пов'язані з програмним забезпеченням і алгоритмами, виникає ряд проблем.

В Україні комп'ютерна програма охороняється лише авторським правом і її не можна «запатентувати», тобто отримати патент на винахід або корисну модель. Авторське право на комп'ютерну програму не поширюється на закладені в ній ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі, на яких базується комп'ютерна програма (включаючи сполучення, тобто ту частину програми, яка забезпечує діалог із користувачем і сумісність її з елементами апаратури); логіку її роботи, алгоритми і мову програмування.

Таким чином, автор комп'ютерної програми повинен розуміти, що якщо він у своїй програмі виклав якийсь алгоритм розв'язання задачі, то саме цей алгоритм не буде охоронятися. Іншими словами, авторським правом захищається текст (код) програми, а не функції, які вона виконує. Для усунення цього недоліку авторського права останнім часом усе частіше й частіше в Україні подаються заявки на отримання патенту на винахід (корисну модель) із метою охорони й захисту алгоритму (способу) роботи комп'ютерної програми щодо розв'язання конкретної задачі.

Патент на винахід дозволяє захистити змістовий бік програмного забезпечення, патентна охорона поширюється на сутність, утілену в алгоритмі, яка є основною ідеєю програми. Крім того, патент дає виключне право власності на саму ідею (якщо вона відображена в істотних ознаках формули винаходу) і запобігає її несанкціонованому використанню.

Види реєстрації:

– реєстрація самого коду програми – як об'єкта авторського права. Офіційна реєстрація насамперед дає суттєву перевагу у випадках порушень, суперечок або розбіжностей. Закон установлює презумпцію належності авторського права на комп'ютерну програму тій особі, яка офіційно зареєструвала

комп'ютерну програму як об'єкт авторського права. Це звільняє від необхідності спеціально доводити належність авторських прав. І навпаки, якщо хто-небудь буде заперечувати авторське право на комп'ютерну програму, то саме ця особа повинна буде доводити, в тому числі в суді, цей факт. А проблема доведення авторства є досить непростю при захисті авторських прав без свідощтва;

– реєстрація назви комп'ютерної програми як торговельної марки. Наприклад, аналогів програми «Бухгалтерія 1С» багато, з такими ж функціями і можливостями, але купують і використовують саме її. Ім'я – це те, що купують споживачі;

– реєстрація алгоритму роботи комп'ютерної програми шляхом отримання патенту України на корисну модель або патенту на винахід як на спосіб (процес).

Для того щоб отримати патент на спосіб (процес) у галузі інформаційних технологій, потрібно описати направлені на досягнення технічного результату спосіб як дію або сукупність дій, які виконуються стосовно матеріального об'єкта за допомогою як мінімум одного продукту.

Але вже непоодинокими є пропозиції про перегляд такого підходу та встановлення поряд з авторським правом патентної системи охорони для комп'ютерних програм як об'єктів, що є результатами інтелектуальної, а точніше технічної, діяльності, але не тільки за формою, а й насамперед по суті. Маючи технічну сутність, комп'ютерна програма спрямована, як правило, на розв'язання якогось технічного завдання й задовольняє функціональні потреби, виступає засобом виробництва на відміну від інших об'єктів авторського права, які задовольняють естетичні потреби й повинні викликати відповідні емоційні почуття [4, с. 203].

Висновки. Таким чином, правова природа комп'ютерних програм дещо відрізняється від усіх інших об'єктів авторського права. Саме тому слід говорити про комплексний підхід до їх захисту шляхом запровадження державної реєстрації, яка б дала змогу їм увійти до переліку об'єктів, що відповідали б вимогам, які висуваються до результатів інтелектуальної власності, що знаходяться в основі інновацій.

На цей час захист комп'ютерних програм як об'єктів авторського права здійснюється не в повному обсязі, що призводить до неправомірного їх використання та становить серйозну перешкоду на шляху розвитку цивілізованого ринку інформаційних технологій у нашій країні, стримує міжнародне співробітництво, спричиняє економічні витрати держави, є незаконним із погляду порушення авторського права й завдає величезної шкоди виробникам комп'ютерних програм.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Атаманова Ю.С. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави : [монографія] / Ю.С. Атаманова. – Х. : ФІНН, 2008. – 424 с.
2. Дмитришин В.С. Інтелектуальна власність на програмне забезпечення в Україні / В.С. Дмитришин, В.І. Березанська. – К. : Вірлен, 2005. – 304 с.



3. Лист МОН України і Державного департаменту інтелектуальної власності «Щодо дотримання авторських прав на комп'ютерні програми» від 16 травня 2005 р. № 16-09/2127 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lिकासoft.com.ua/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=245644&menu=358868>.

4. Дмитришин В.С. Проблеми удосконалення законодавства України про охорону прав на комп'ютерні програми / В.С. Дмитришин // Актуальные проблемы охраны интеллектуальной собственности : 8-я междунар. науч.-практ. конф. (Алушта, 6–11 сентября 2004 г.). – К. : ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2004. – С. 203–209.

УДК 346.34:341.9

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ КОНЦЕПЦІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Карякіна О.Ю., здобувач

кафедри цивільного та трудового права

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Статтю присвячено історико-правовому дослідженню франчайзингу в зарубіжних правових системах на переддоговірному етапі та стадії франчайзингових правовідносин. Розглянуто досягнення європейського континентального та американського права.

Ключові слова: франчайзинг, переддоговірне розкриття інформації, захист конкуренції, Європейський Союз, правове регулювання, прецедент.

Статья посвящена историко-правовому исследованию франчайзинга в зарубежных правовых системах на преддоговорном этапе и стадии франчайзинговых правоотношений. Рассмотрены достижения европейского континентального и американского права.

Ключевые слова: франчайзинг, преддоговорное раскрытие информации, защита конкуренции, Европейский Союз, правовое регулирование, прецедент.

Kariakina O.Y. FOREIGN EXPERIENCE OF THE CONCEPT DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF FRANCHISE RELATIONS

The article is devoted to historical and legal research of franchise in foreign legal orders in pre-contract stage and stage of franchise relations. In this treatise, we examined the achievement of continental European and American law.

Key words: franchising, Franchise Disclosure Document, protection of competition, European Union, legal regulation, precedent.

Постановка проблеми. Історичний розвиток правового регулювання франчайзингу – це шлях досягнення балансу між економічними реаліями та наявною практикою ведення господарської діяльності. Франчайзинг у його сучасному бізнес-форматі еволюціонував із плином часу з точки зору кількості компаній, що використовують франчайзинг, і низки різних галузей промисловості, у яких він використовувався. У результаті цього досягався ширший масив бізнес-цілей.

Предмет дослідження складають норми зарубіжного законодавства, що регулюють сферу правовідносин за договором франчайзингу, а також результати правозастосовної практики.

Мета статті – здійснити аналіз правового регулювання в комплексі та взаємозв'язку з питаннями історичного розвитку франчайзингу як нормативно-правової моделі організації й ведення господарської діяльності. Ми не будемо розглядати еволюцію франчайзингу як напряму бізнесу під впливом процесів лібералізації світової економіки. Увагу буде надано ключовим історичним явищам із точки зору впливу на формування сучасних підходів до правового регулювання франчайзингових правовідносин.

Ступінь розробленості теми. Для країн США та Європи договір франчайзингу не є

новим інститутом у системі права, тому особливості його правового регулювання стали предметом багатьох досліджень у працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як М. Абель, М. Мендельсон, С.А. Сосна, В.Б. Корзун, О.О. Утюжанін, В.В. Бессарабова, А.Ф. Багдасарян, Т.В. Лопушанський, В.О. Шинкаренко та інші. Проте питання вивчення досвіду ефективних світових моделей регулювання правових аспектів франчайзингових відносин зберігає свою актуальність.

Виклад основного матеріалу. Історія франчайзингу свідчить про те, що ця система виникла з набору ділових угод, методів і практичної діяльності, які були відомими та використовувалися впродовж багатьох років.

Слово «франшиза» походить від англо-французького слова, що означає «свобода», зі старофранцузького «франк» – безкоштовно. Французький термін «френсіс» означає надання прав або влади на селянина чи кріпака. Англійський термін «enfranchise» визначається як розширення прав і можливостей. Термін «Royal Tithes» є попередником роялті, він виник як практика деяких англійських чоловіків (іменованих «freemen»), які отримують відсоток від земельних зборів, сплачених кріпаками дворянству. Протягом усієї історії франчайзинг залишається вірним